

GENT-

ZEEHANEN

ZEEHANEN

GENT-

I N H O U D

Historiek	1
Station Gent-Zeehaven	2
Spoorvervoer van en naar de haven van Gent	6
Toekomstperspectieven	7
Wie is wie	8

HISTORIEK

In 1837, amper twee jaar na de inhuldiging van de eerste spoorlijn op het vasteland tussen Brussel en Mechelen, werd het Gentse Zuidstation opgericht voor het reizigersverkeer.

In 1840 werd de aanleg gepland van een verbindingsspoor van dit station naar het Handelsdok, dat gegraven werd onder het bewind van Willem I en de aanzet vormde tot de Gentse zeehaven.

Deze verbinding waarvan het tracé liep langs de huidige Tweebruggenstraat en de Kasteellaan gaf aansluiting op de veemarkt met het slachthuis en op het Groot Stapelhuis. De wagens werden meestal getrokken door paarden.

In 1847 werd de lijn naar Antwerpen geopend aan de Dampoort met aanvankelijk een kleinere spoorbreedte (1,13 m i.p.v. 1,435 m). Deze lijn werd aangelegd en uitgebaut door de privémaatschappij Pays de Waes.

De lijn Gent-Zelzate-Terneuzen werd aangelegd in 1865 en had evenals de lijn Gent-Eeklo haar beginpunt in het Dampoortstation, tegenover het station van de lijn naar Antwerpen.

In 1878 werd een aanvang genomen met de aanleg van het Oostelijke ringspoor, dat in het rangeerstation Heirnis nog tijdelijk aansloot op de lijn naar Gent-Zuid en dat doorgetrokken werd naar Gent-Rabot, dat snel uitgroeide tot het belangrijkste goederenstation van Gent.

Het verbindingsspoor tussen Gent-Zuid en de Gentse zeehaven werd in 1881 afgeschaft.

Tussen 1908 en 1912 werkte men aan de ophoging van het ringspoor aan de Dampoort en werd aansluitend op het ringspoor een sporenbundel aangelegd op het voormalige oefenplein "Champ des Manoeuvres". Deze sporenbundel zal later Gent-Oost worden.

De lijn naar Antwerpen (Pays de Waes) werd in 1896 door de Belgische Staatspoorwegen overgenomen. Ze werd op standaard spoorbreedte gebracht en van Destelbergen af verlegd om met een grote boog om Sint-Amandsberg aan te sluiten op het opgehoogde Dampoortcomplex.

Ook werd er een Westelijk ringspoor aangelegd via Mariakerke en aansluiting op Gent-Rabot, dat hiermee meer zekerheid van bediening kreeg.

De uitbouw van het vormingsstation Gent-Zeehaven liep parallel met het voltooiën van het Groot Dok en de Darsen in de periode tussen 1920 en 1930.

Tijdens de tweede wereldoorlog bracht de luchtaanval van 22 juni 1944 zware schade toe aan de spoorweginfrastructuur en vielen er tientallen doden en gewetsten.

Met de voltooiing van het Sifferdok en de inplanting van Sidmar tussen 1964 en 1968 werd de spoorweginfrastructuur verder uitgebreid.

In 1970 werd door de NMBS een grondige studie aangevat voor de oprichting van een modern sporencomplex, aangepast aan de toegenomen havenactiviteiten en de te verwachten trafiekvermeerderingen.

Met de bouw van een totaal nieuw rangeerstation, gelegen tussen de stations Gent-Dampoort en Oostakker, rechts van de lijn Gent - Antwerpen, werd begonnen op 6 maart 1972. De voltooiing situeerde zich eind 1976.

Tenslotte werd tussen 1971 en 1976 het Rodenhuizedok aangelegd en voorzien van de nodige sporen.

STATION GENT-ZEEHAVEN

Het station Gent-Zeehaven is gelegen langs de Noordoost kant van de Gentse agglomeratie.

Het beheerst een zone die zich uitstrekt, ten Zuiden tot de stopplaats Gentbrugge, ten Noorden tot Zelzate R.O., ten Oosten tot Lokeren en ten Westen tot Wondelgem.

Het is een hoofdstation dat geleid wordt door een Eerste Stationschef, daartoe bijgestaan door een Eerste Adjunct-Stationschef en drie Adjunct-Stationschefs.

Gent-Zeehaven onderscheidt zich van de omringende hoofdstations Gent-Sint-Pieters en Merelbeke vooral door :

- de uitgestrektheid van zijn installaties;
- de veelzijdigheid van zijn activiteiten : behandeling van wagenladingen, van stukgoed, internationaal verkeer en reizigersverkeer;
- zijn volledig vernieuwde rangeerstation.

STEEKKAART VAN HET STATION GENT-ZEEHAVEN

- Personeelskader :
  - aantal bedienden : 185
  - aantal werklieden : 245
- Aantal seinposten : 7
- Aantal kilometers spoor :
  - hoofdsporen : 67 km
  - bijsporen : 132 km
- Aantal wissels : 561
- Aantal seinen : 210
- Aantal treinen per dag :
  - bij aankomst : 24 regelmatige
21 facultatieve
  - bij vertrek : 24 regelmatige
24 facultatieve

1. Rangeerstation

De bediening van de Gentse Haven geschiedt vanuit één enkel centraal punt, het rangeerstation, gesitueerd tussen de Afrikalaan en de Hoge Weg.

Het rangeerstation van Gent-Zeehaven omvat :

- een ontvangstbundel van 14 geëlektrificeerde sporen met een gemiddelde lengte van 600 m;
- een trieer- en vertrekbundel van 32 sporen, waarvan er 8 volledig en de overige gedeeltelijk geëlektrificeerd zijn;
- een wijkbundel van 5 sporen waar de wagens die tijdelijk buiten gebruik werden gesteld, worden uitgeweken;
- 2 "kuisporen" waar de bevuilde wagens worden gereinigd alvorens ze ter beschikking van de cliënten te stellen;
- een rangeerheuvel met een lengte van 700 m en een hoogte van 3m80.

Daarenboven is er een herstelwerf gevestigd, waar gespecialiseerde vaklui beperkte herstellingen aan goederenwagens en periodieke nazichten uitvoeren.

Het geheel van wissels en seinen wordt bediend van uit 2 seinposten : post 9 gelegen langs de kant Gent-Dampoort en post 1 langs de noordzijde.

Beiden zijn van het "nl-relais" type. Hier worden de wissels niet meer één per één doch in groep, namelijk per "reisweg", bediend. Dit wil zeggen dat door het indrukken van één enkele drukknop, alle wissels die de trein gaat berijden in de gewenste stand komen te liggen.

Het rangeerstation vervult een drievoudige rol :

- ontvangst van de treinen herkomstig uit het buitenland en schifting van de wagens per bestemming (kaai of industriële onderneming);
- verzamelen van de wagens komende van de verschillende havenaanhorigheden en vorming van de treinen met bestemming Merelbeke of een ander binnen- of buitenlands station;
- bufferstation bij verzadiging van de haveninstellingen.

Alle rangeerverrichtingen staan onder het toezicht van de onderstationschef-regelaar die tevens de havenactiviteiten coördineert.

2. Havenaanhorigheden

In de haven onderscheiden we drie gebieden :

- a) het Klein Dok en de Voorhaven uit de tijd der zeilschepen en enkel nog toegankelijk voor lichters en kustvaarders;
- b) de gerenoveerde installaties Groot Dok en Darsen, toegankelijk voor zeeschepen tot 60 000 ton;
- c) het meer recente Sifferdok en Rodenhuizedok, eveneens toegankelijk voor schepen tot 60 000 ton.

Iedere belangrijke havenaanhorigheid heeft een eigen spoorweginfrastructuur en eigen werkmiddelen (rangeerlokomotief en personeel), en wordt zelfstandig uitgebaat.

Op elke kaai liggen 3 sporen die voornamelijk benuttigd worden voor de rechtstreekse overslag van schip op spoorwegwagens en omgekeerd.

In principe worden de wagens op kaai geplaatst tussen 06u00 en 07u30. Eventueel later aangekomen wagens worden geplaatst tussen 12u00 en 13u30.

Bovendien worden er nauwe contacten onderhouden met de bedrijven en worden dringende wagens zo vlug mogelijk ter beschikking gesteld van de klanten.

Naast deze kaaisporen werd telkens een achterbundel aangelegd. Hier worden enerzijds de treinen ontvangen en anderzijds de wagens verzameld en klaargemaakt voor vertrek, hetzij naar het vormingsstation hetzij per rechtstreekse trein naar het bestemmingsstation.

Dagelijks worden er in de haven gemiddeld 1 000 wagens behandeld. Zoals elk havenstation, heeft ook Gent-Zeehaven af te rekenen met trafiekschommelingen. Deze worden op de voet gevolgd door de stationleiding en aan de hand van vooraf ingewonnen inlichtingen bij de Havendiensten en de lokale firma's worden de ingezette werkmiddelen dagelijks aangepast aan de behoeften.

3. Industriegebied

Evenwijdig met de Kennedylaan werd in 1963 een spoorlijn aangelegd. Op deze spoorlijn 204 sluiten een aantal industriële ondernemingen aan zoals Texaco, Ghent Coal Terminal en Ebes. Samen vormen ze de aanhorigheid Rodenhuize en worden rechtstreeks bediend vanuit Gent-Zeehaven Vorming.

De lijn 204 eindigt in het station Gent-Noord. Er ligt een sporenbundel van 6 sporen van waaruit de staalreus Sidmar wordt bediend.

Station Gent-Noord ontvangt dagelijks wagens beladen met grondstoffen voor Sidmar en verstuurt volledige staaltreinen naar ondermeer Duitsland en Italië.

Verder vertrekt van hieruit de lijn 77 naar de Suikerfabriek te Moerbeke-Waas.

Als laatste industriële vestiging vermelden we de Arbad fabriek te Gentbrugge. Ze is gelegen aan de Scheldestuw, rechts van de spoorlijn Gent-Sint-Pieters - Gent-Dampoort.

4. Centrum voor Wegvervoer ABX - Gent-Oost

Ontstaan

In 1902 werd besloten, wegens de uitbreiding van de veemarkt aan de Kasteellaan, een bundel aan te leggen van 21 sporen met een aangepaste aanleg voor aanvoer van dieren voor het slachthuis van Gent. De nieuwe bundel stond in verbinding via de halte "Heirnisse" met het ringspoor Merelbeke - Gent-Zeehaven.

In 1904 werd begonnen met de bouw van bureaus en loods voor afhaling en bestelling aan huis.

Organisatie van het Centrum voor Wegvervoer

De economische belangrijkheid van Gent-Oost moet vooral gezocht worden in zijn stukgoedvervoer. Dit vervoer gebeurt in de regel "huis aan huis".

Colli van enkele 100 g tot 1000 kg en zelfs meer worden overal in ons land afgehaald. In de wegcentra van vertrek worden ze verzameld, geschift en per nachttrein naar de wegcentra van bestemming gevoerd.

Bij aankomst, zo ook te Gent-Oost, worden de stukgoedwagens onmiddellijk in de loods en aan kaai geplaatst. De colli worden er gelost en naar een sorteercentrum gevoerd, waar ze aan de hand van het adres van de bestemming gemerkt worden voor één van de 43 bestelsektoren, die Gent-Oost telt. Geladen tussen 08u00 en 10u00 's morgens, worden dagelijks + 2 400 zendingen in de stad Gent en in de 126 omliggende gemeenten besteld in de loop van de dag. Bij hun terugkeer tussen 16u00 en 19u00 brengen de bestellers + 2 300 zendingen aan, die in het wegcentrum geschift worden en in spoorwagens naar hun bestemming vertrekken met de avond- en nachttreinen.

Voor het transport in het wegcentrum wordt gebruik gemaakt van handheftrucks die worden vastgehaakt aan een opgehangen treksysteem.

5. Gent-Entrepot

Het groot Stapelhuis werd in 1844 opgericht naast de havenkaaien van het Handelsdok, op nauwelijks één km van het stadscentrum. Expediteursbedrijven, rederijen en douane-agentschappen kwamen zich in de omgeving vestigen. Vooral in de periode tussen beide wereldoorlogen was het een der meest bedrijvige plaatsen van het Gentse handelsleven. Afgebrand in 1919, werd het in 1921 door het stadsbestuur vervangen door een 4 verdiepingen tellend gebouw.

In 1954 werd naast de magazijnen een ruim kantoorgebouw toegevoegd, waar douanediens ten en spoorwegpersoneel onder één dak samengebracht zijn wat voor de cliënteel bijzonder gunstig uitvalt.

Tot begin 1988 werden de te vertollen wagens ter plaatse gebracht via de spoorlijn die vertrok vanuit Gent-Oost en over het Oktrooiplein liep.

Thans, tengevolge de nieuwe douanewetgeving, worden de wagens ingeklaard op de goederenkoer te Gent-Oost.

6. Reizigers

Het station Gent-Zeehaven heeft ook het beheer over Gent-Dampoort.

Dit reizigersstation is gelegen op de IC-lijnen Rijsel - Antwerpen-Centraal en Oostende - Roosendaal alsook op de lokale lijn Gent-Sint-Pieters - Eeklo.

Dagelijks stoppen er 120 reizigerstreinen om gemiddeld 6 200 reizigers te laten in- of uitstappen.

Te Gent-Dampoort kunnen, naast de gewone binnenlandse biljetten, ook verkregen worden :

- internationale biljetten;
- reservaties voor zit-, lig- en slaappleatsen;
- reservaties voor Jetfoil Oostende-Dover.

Tenslotte vermelden we nog de stopplaats Gentbrugge waar de treinen van de relatie Gent - Eeklo halt houden.

SPOORVERVOER VAN EN NAAR DE HAVEN VAN GENT

1989

6.

IN TON

Goederen NSTR CODE	Vertrek per spoor			Aankomst per spoor			Algemeen Totaal
	Naar Binnen- land	Naar Buiten- land	Totaal	Uit Binnen- land	Uit Buiten- land	Totaal	
0	102 288	94 928	197 216	1 712	22 511	24 223	221 439
1	6 144	51 945	58 089	-	55 211	55 211	113 300
2	457 106	94 025	551 131	247 625	7 973	255 598	806 729
3	4 165	226 299	230 464	3 836	264	4 100	234 564
4	978 851	5 341	984 192	5 808	50	5 858	990 050
5	49 627	65 263	114 890	260 530	142 930	403 460	518 350
6	13 497	24 051	37 548	3 786	3 579	7 365	44 913
7	74 061	63 170	137 231	2 443	68 279	70 722	207 953
8	80	7 902	7 982	-	1 175	1 175	9 157
9	11 538	60 065	71 603	2 145	67 588	69 733	141 336
TOT	1 697 357	692 989	2 390 346	527 885	369 560	897 445	3 287 791

Code NSTR van de goederen

- 0 - Landbouwprodukten en levende dieren
- 1 - Voedingswaren en veevoeders
- 2 - Vaste brandstoffen
- 3 - Petroleumderivaten
- 4 - Ertsen en schroot
- 5 - Metaalprodukten
- 6 - Ruwe of bewerkte groefprodukten en bouwmaterialen
- 7 - Meststoffen
- 8 - Chemische produkten
- 9 - Machines, voertuigen, afgewerkte produkten en allerlei transacties

TOEKOMSTPERSPECTIEVEN

7.

De Raad van Bestuur van de NMBS heeft enkele belangrijke opties genomen i.v.m. het goederenvervoer :

- verhoging van de normale snelheid van de goederentreinen tot 100 km/u;
- optrekken van de aslast van de goederenwagens tot 22,5 ton, waarbij tegemoetgekomen wordt aan de wensen van de klanten om de capaciteit van de wagens maximaal te benutten;
- vervoer van wagenladingen via een beperkt aantal vormingsstations waardoor de intermediaire behandelingen tot een strikt minimum worden beperkt.

Het verwezenlijken van deze doelstellingen zal de NMBS in staat stellen zich op passende wijze te integreren in het internationale concept van versnelling van het goederenverkeer. Door een sneller vervoer en hogere toegelaten lasten per wagen hoopt de NMBS haar konkurrentiële positie te kunnen verstevigen en verbeteren.

Het investeringsprogramma van de NMBS voor de uitbouw van de spoorweginfrastructuur in de Haven volgt de aanleg van de suprastructuurwerken voorzien in het MASTERPLAN van het Havenbedrijf van de Stad Gent.

Hieronder dienen vermeld de investeringen voor :

- de spooraanpassingen naar aanleiding van de renovatiewerken aan de Rigakaai, het Noord-, Midden- en Zuidoek;
- het uitbreiden van de spoorinstallatie van de overladingsterminal voor kolen van Ghent Coal;
- de aanpassing en de uitbreiding van de spoorinfrastructuur bij de bouw van de nieuwe Kluisdokken op de westeroever van het kanaal;
- de verschillende andere infrastructuurwerken zoals verbetering van de seininstallaties, concentratie van seinposten in het station Gent-Zeehaven, oprichten van een nieuw dienstgebouw aan het Groot Dok.

Ter verbetering van de toegang tot de haven werd de tunnel onder de Vliegtuiglaan gebouwd waardoor na aanpassing van de sporen tussen de Vliegtuiglaan en de Port-Arthurlaan OW 1 op de lijn 204 definitief zal afgeschaft worden.

De werken voor het afschaffen van de overwegen 2 en 3 op dezelfde lijn zijn gepland in een later stadium. Al deze werken worden hoofdzakelijk gefinancierd door het Gemeenschapsministerie van Openbare Werken en Verkeer.

Ten Noorden van de Ringvaart werd het station Wondelgem uitgebreid met een nieuwe industriële spoorlijn (lijn 217), naar het industrieterrein "Ringvaart Noord" voor de bediening van de nieuwe spooransluitingen "Van Heyghen-Staal" en de "Gentse Container Terminal" van H & S Transport NV.

WIE IS WIE

Nuttige telefoonnummers waar u inlichtingen kunt bekomen.

NATIONALE MAATSCHAPPIJ DER BELGISCHE SPOORWEGEN
District Noordwest
Koningin Maria-Hendrikaplein 2
9000 GENT

		<u>Telefoon</u>
Districtsdirecteur	ir. G. LAMMERTYN	22 57 21 toestel 2300
Afdeling ALGEMENE ZAKEN		
Afdelingschef	ir. P. BOGAERT	22 57 21 toestel 2304
Public Relations	G. ARDEEL	22 57 21 toestel 2302) toestel 2307)
Afdeling TRANSPORT		
Afdelingschef	W. VAN SCHOOR	22 57 21 toestel 2310
Adjunct	N. VAN COILLIE	22 57 21 toestel 2510
Dispatching :		
Hoofddispatcher	R. DECRAENE	22 57 21 toestel 2390
Dienstleiders	doorlopende diensten 3 x 8	toestel 2396
Afdeling MATERIEEL		
Afdelingschef	ir. T. MAENHOUT	22 57 21 toestel 5460
Afdeling INFRASTRUCTUUR		
Afdelingschef	ir. W. DE RIDDER	22 57 21 toestel 2330
Adjunct	ir. J. VALENTYN	22 57 21 toestel 2370
Bijz. Adjunct haven	ir. J. VAN DAMME	22 57 21 toestel 2336
Arrondissementschef	ing. R. VANDENBUSSCHE	22 57 21 toestel 2230
Afdeling MARKETING & VERKOOP		
Afdelingschef	lic. Mevr. C. VAN RIJCKEGHEM	22 57 21 toestel 2360
Adjunct	H. ERAUW	22 72 00 22 57 21 toestel 2365
Reizigers en toerisme :		
bureau	A. BECKHOUT	22 72 15
vertegenwoordiger	F. VAN RIET	22 72 15
Goederen :		
bureau	H. PONNET	22 71 00
vertegenwoordigers	G. ROBBE	21 99 57
	E. DE SMET	21 99 57
Tarieven :	D. VERMEERSCH	21 99 58

STATION GENT-ZEEHAVENStationsleiding

		<u>Telefoon</u>
Eerste stationschef	W. STROO	22 57 21 toestel 6120
Eerste adjunct stationschef	F. SIMON	22 57 21 toestel 6121
Verkeersregelaar		
doorlopende diensten 3 x 8u.		van maandag 5u. tot zaterdag 13u. 22 57 21 toestel 6122
Treindienst		
Haven	A. DE VREEZE	22 57 21 toestel 6100
	D. VINDEVOGEL	22 57 21 toestel 6119

Dienstleiders en aanhorigheden

Darsen en Groot Dok	E. VERZELEN	22 57 21 toestel 6156
Sifferdok	H. DE GEYTER	22 57 21 toestel 6113
Gent-Noord en Rodenhuizedok	M. RINGOOT	45 05 97
Gent-Rodenhuize	M. CAREEL	51 22 84
(Texaco-Ghent Coal-Ebes)		
Gent-Entrepot	G. CAPPON	25 02 10
Gent-Oost	H. VERMEULEN	22 57 21 toestel 6125

Materieelaanvragen

Groot-Dok	51 00 94
Darsen	51 01 80
Sifferdok	51 17 08
Gent-Rodenhuize	51 22 84
Rodenhuizedok	45 08 33
Gent-Noord	45 05 97

Inlichtingen goederentarieven

FAX 25 42 22

Wagenladingen	F. DE VREESE	22 57 21 toestel 6150
ABX-stukgoed verkoopcel	W. BARTHOLOMEUS	25 42 11

Inlichtingen reizigersGent-Dampoort

Dienstleider	G. IDE	22 57 21 toestel 6200
Loket reizigers		22 57 21 toestel 6108
- open van 06u00		
tot 21u40		

Gent-Sint-Pieters

Inlichtingenkantoor		21 44 44
		22 44 44